

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(8:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1912, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 2 Februari</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktör: Anna Lindhagen.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNÉ SVENSSON, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1912</p>
--------------------------	--	--------------------------------------	---	-------------

Vad sig i riket tilldragit

se'n Morgonbris sist gick ut över landet det är framförallt riksdagens öppnande med pomp och ståt som vanligt och med ett frontal till de »gode herrar och svenske män», som ännu så länge ensamma regera, men vilket dock dess bättre var långt ifrån vanligt.

Bland annat måste ju vårt intresse särskilt stanna vid att kungen i trontalet gav bekräftelse på det redan längesedan av regeringschefen uttalade löftet, att den nuvarande regeringen skulle söka lösa kvinnornas rösträttsfråga.

Som nästa stora händelse räknas remissdebatten, vilken i år, då både regering och riksdag äro nya, mottagits med ganska stora förväntningar. Det är ingen lätt sak att komma upp på riksdagsläktaren vid en remissdebatt, och det är säkert inget roligt att vara riksdagsman heller den dagen. »Alla människor» äro så inställda samma och vänliga mot den stackars riksdagsmannen den dagen i hopp om att han skall skaffa dem en biljett, vilket han för det mesta inte kan, ty riksdagens läktare äro inte stora och biljetterna lämnas icke blott ut till farbröderna, utan även till »allmänheten». Denna »allmänhet» börjar ställa sig i kö kl. 10—11 kvällen före och står troget till kl. 1/2 10 på morgonen, då ett 30- å 40-tal biljetter lämnas ut.

En och annan av dessa kan man nog få övertaga mot (o)skäligen valuta, men i dessa arbetslöshetens tider är detta nästan ursäktligt. Allt nog: konsten är att i alla fall komma in.

Referat över debatten har nog Morgonbris' läsarinna följt i dagspressen och här endast några reflektioner.

Vid renissdebatten är det huvudsakligen oppositionen som har ordet, och i år var det hr Lindmans tur att representera oppositionen — så kan det s. k. ödet roa sig med att växla eller, för att

ett anförande av hr Palmstierna, vilken bl. a. gav sig in på Fabian Månssons »specialfråga». Men det är inte alltid verkligheter som tilldraga sig största intresset och, som sagt, F-båten var snart det enda som flöt.

Statsministerns tal, som ju innehöll både ett löfte och ett förbehåll, är kanske att särskilt lägga märke till, ägnat som det väl var att ange de riktlinjer, den nya regeringen ämnar följa. Främst minns man då hr statsministern förklara som sin åsikt nödvändigt vara, att tillämpa en helt ny politik emot folket, nämligen *tillmötesgåendets*. Trodde att denna tillmötesgåendets politik var rätta vägen att vinna folkets förtroende, att genom handling visa folket att fäderneslandet var till även för dem. Men — ty det var verkligen

Utsikt över Stockholm från Mosebacke.

se sanningen! vitogat: tack vare svenska folkets dom vid valen 1911. Hr Lindmans omsorg gällde F-båten. Det finns nämligen ingenting annat som kan rädda Sverige och Sveriges ära nu än just en F-båt. Denna visshet bör bli en god grund för försvarsutredningen, ty om vi få 100 andra båtar och ingen F-båt, så äro vi inte värda många ören alla fall. Så enkelt är det.

Det var också om F-båten debatten i allmänhet kom att röra sig, med ett och annat inslag här och där av mer »materialistisk» art, som t. ex. jordfrågan och de betrycktas rätt därvid, som hr Lindhagen varmt hävdade. Eller om jag nämner

ett litet »men» också — det skulle vara utan *ansvarlösa* eftergifter. *Ja, det visste man förut!*

Vi fingo också besked om att F-båtsfrågan ej är död, den sover bara. Om det nu var denna förklaring från det liberala partiets chef eller om det var någon inre röst, som uppfordrade lektor Nyström att tala, är ej gott att veta, men alltnog grep han tillfället i flykten och försäkrade, att om den försvarsvilja, som han dock till sist trott sig spåra hos regeringen, *verkligen* fanns, hade denna den största utsikt att finna förståelse och samarbete med *högern!* Denna förklaring lockade dock både kammare och

läktarpublik till ett ganska respektlöst skratt, trots det att det bra mycket påminde om den drunknandes grepp om halmstrået.

»Våra frågor» hade ingen människa tid med. De få sin stora dag en annan gång.
A. Ö.

Den agitation,

som planerats av Soc.-dem. Kvinnokongressens arb.-utskott och varom cirkulärsutskänt till alla kvinnoklubbar, har av klubbarna omfattats med det allra livligaste intresse. På ett par tre undantag när — vilka på grund av ekonomiska skäl måst giva återbud — hava klubbarna beredvilligt sökt ordna förhållandena för att mottaga de av utskottet utsända talarinnorna.

Till erhållande av föredrag ha följande platser anmält sig: i Värmland Bofors, Karlstad, Arvika och eventuellt Kristinehamn, vilka platser jämte Grängesberg komma att besökas av Signe Svensson i medio av februari. Dessutom kommer Signe Svensson att besöka följande platser i Skåne: Åhus, Ystad, Trälleborg, Malmö, Lund, Furulund, Skromberga, Landskrona, Kjävlinge, Höganäs och Kristianstad samt Ronneby och möjligen ett par platser till i Blekinge. Från Östergötland och Småland ha följande platser begärt föredrag: Norrköping, Linköping, Motala samt Västervik, Ankarsrum, Smålands Anneberg, Norrahammar och Boxholm. Till dessa platser kommer Agnes Söderqvist från Västerås i slutet av februari. Kiruna, Gellivare, MalMBERGET, Luleå, Boden, Frånö, Sundsvall, Ortvik, Hudiksvall och Gävle besökas i mars av Agda Östlund, som även i februari kommer att besöka Eskilstuna, Västerås och Örebro samt möjligen några flera platser.

Några klubbar ha ännu icke svarat, och dock kan sägas att resultatet överträffat utskottets förväntningar. Från västkusten har dock svar ännu endast ingått från Lysekil, varför det ännu är oavgjort hur denna resa skall kunna ordnas.

Arbetsutskottet har, så vitt det varit möjligt, tagit hänsyn till och sökt tillmötesgå uttalade önskemål med avseende å tid och talare och hoppas att klubbarna förbereda mötena så väl som möjligt för att avvinna dessa det bästa resultat. Affischer komma att i god tid utändas till resp. platser.

Klubbar, kooperativa kvinnogillan eller ungdomsklubbar och arbetarkommuner, som vilja stödja kvinnornas upplysningsarbete och organisationssträvande, ombedjas härmed även söka anordna möten i samband med dessa resor. Föredrag av respektive talarinnor kan rekvideras under adress: Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr., Stockholm.

Med partihälsning:

Soc.-dem. Kvinnokongressens arb.-utskott.

Arbetarkvinnor, gifta och ogifta!

Deklarera under februari för eder inkomst år 1911!

Visserligen äro de små inkomsttagarna med under 800 kronors inkomst ej skyldiga att deklarerat, men genom självdeklaration får ni egen debetsedel, medelst den egna debetsedeln får ni kommunal rösträtt och valbarhet — gift kvinna för en så liten inkomst som ända ned till 100—10 kronor, ogift kvinna för inkomst, som uppgår till bevillingstaxerbar inkomst. (I Stockholm 700 kr., i landsorten i allmänhet 500 kr.)

En gift kvinna måste för att vinna kommunal rösträtt själv deklarerat för inkomsten av sitt arbete. Den ogifta kvinnan, med inkomst under 800 kr., går icke säker för att slippa betala skatt om hon underlåter att deklarerat. Det är därför även från denna synpunkt klokast att göra det för att ej riskera bliva för högt beskattad.

Deklarationerna skola avges efter lagligen fastställt formulär (för arbetare, tjänstemän o. dyl. formulär nr 1 B) och skola vara inlämnade till vederhörande (taxeringsnämndsordförande) före 1 mars. Där erhållas blanketter och upplysningar gratis. För erhållande av upplysningar kommer säkerligen på varje ort dessutom frivilliga krafter att stå till förfogande, såsom arbetarekommuner, tidningsexpeditioner, folkskollärare eller andra å orten. (I Stockholm lämnas upplysningar å deklara-tionsbyrå, Slottsbacken 6, kl. 11—3 och 6—8 samt å arbetarekommunens deklara-tionsbyrå i Folkets Hus för medlemmar av Stockholms arbetarekommun under hela februari alla dagar kl. 10 f. m. till 8 e. m.)

Kom ihåg, att enligt den statsbeskattning, som trätt i kraft med år 1911, ingen som har inkomst under 800 kr. träffas av annan skatt till staten än allmänna bevillingen, som nu är endast $\frac{1}{10} \% = 10$ öre på 100 kr. För över 800 kronors inkomst får man vid deklara-tionen göra vissa avdrag och därigenom få skattelindring i kronoskatten (såsom avdrag för barn — under 15 år 100 kr. pr barn — sjukdom, olycksfall, understöd i vissa fall, avgifter till sjuk-kassor, livförsäkringar m. m.).

Hustrur och ogifta kvinnor, skaffa eder kommunal rösträtt genom att deklarerat!

Genom edra röster kan åstadkommas en betydlig förstärkning av arbetarklassens inflytande på det kommunala livet.

Ur flygblad (utg. av Landsfören. f. kv. polit. rösträtt) *Gifta kvinnors kommunala rösträtt* av Anna Bugge-Wicksell:

Genom antagande av 1910 års nya skattelagar har nu allmänna bevillingen nedsatts från 1 % av det skattepliktiga beloppet till endast $\frac{1}{10} \%$. Denna nedsättning, som icke

betyder någon skattelindring, utan endast skett på rent formella grunder, medför emellertid att de belopp, på vilka en kronoskatt av endast 1 öre kan beräknas — och längre ned kan man ju icke komma — bli tiobubblade över hela linjen. Om alltså makarnas sammanlagda inkomst är 500 kr., behöver hustrun för att bli skattepliktig och därmed kommunalt röstberättigad och valbar numera därav förjäna minst 100 kr.; överstiger den sammanräknade inkomsten 1.800 kr., blir minimibeloppet för hennes del 10 kr. Som det kanske icke alltid är så lätt att räkna ut dessa saker meddelas här nedan en tabell, ur vilken kan ses den minsta inkomst en gift kvinna behöver vid olika sammanräknade inkomst-belopp mellan 500 och 1.800 kr., förutsatt att avdragen äro de vanliga, 450 resp. 300 kr.

Sammanräknad inkomst:	Hustruns minimi-inkomst:
500 kr.	kr. 100:—
600 »	» 40:—
700 »	» 28:—
800 »	» 22:86
900 »	» 20:—
1.000 »	» 18:20
1.100 »	» 16:90
1.200 »	» 13:33
1.300 »	» 13:—
1.400 »	» 12:73
1.500 »	» 12:50
1.600 »	» 12:30
1.700 »	» 12:14
1.800 » och däröver	» 10:—

Det ser ut som om genom denna formella åtgärd de gifta kvinnornas möjligheter att förskaffa sig egen debetsedel och därmed kommunal rösträtt och valbarhet skulle ha avsevärt försämrats, utan att riksdagen ens tänkt därpå, ännu mindre avsett detsamma. I praktiken torde det emellertid icke betyda så särdeles mycket; för de allra fattigaste, de för vilka den sammanräknade inkomsten understiger 1.000 kr. exempelvis, torde hustruns arbetsinkomst sällan räknas endast i total, ännu mindre därunder; och för de något mera välbärgade, där hustrun alltså icke är av nöden tvungen att vara självförvärvande, bli minimibeloppen ändå så pass små, att det icke torde möta någon större svårighet att förvärva dem för den gifta kvinna, som verkligen önskar att på denna väg göra sig kommunalt röstberättigad och valbar.

Oredovisade n:r av Morgonbris 1911.

Arlöv, fru Sofia Andersson ...	n:r 4 t. o. m. 12
Avesta kvinnoklubb	» 6 » 8
Arboga »	» 1 » 6
Aling-ås soc.-dem. ungdomskl. »	» 1 » 12
Finsponge »	» 9 » 12
Falkenbergs kvinnoklubb.....	» 7 » 11
Fransta koop. kvinnogille.....	» 7 » 12
Halmstads soc.-dem. ungdoms- klubb, hr G. A. Dahlin.....	» 1 » 7
Hudiksvalls kvinnoklubb.....	» 8 » 12
Hammarby koop. kvinnogille »	» 7 » 12
Hamringe, hr John Hed	» 1 » 9
Grånge soc.-dem. ungdomskl. »	» 8 » 12
Gullspångs »	» 2 » 9
Gamleby koop. handelsfören. »	» 6 » 9
Kvarnsvedens kvinnoklubb... »	» 1 » 12
Kyrkhults soc.-dem. ungd.-kl. »	» 1 » 12
Klippans kvinnoklubb	» 1 » 12
Köpmanholms soc.-dem. ung- domsklubb	» 3 » 12
Näsberg, hr J. A. Bergman... »	» 1 » 9
Ockelbo soc.-dem. ungdomskl. »	» 1 » 7
Olovströms arbetarkommun. »	» 1 » 8
Sibbhults soc.-dem. ungd.-kl. »	» 1 » 12
Stehags »	» 2 » 7
Svartviks »	» 9 » 12
Svartöstadens kvinnoklubb... »	» 1 » 12
Töreboda soc.-dem. ungd.-kl. »	» 3 » 5
Väsby soc.-dem. ungdomskl. ... »	» 8 » 12

Morgonbris' expedition.

Agitera för

MORGONBRIS!

Borgerlighet i arbetareledet.

Av C. N. Carleson.

Så intensivt "praktisk politik" driva vi nu för tiden, att snart knappt finns rum för eftertanken: vart bär det egentligen hän med vår storartade utveckling? Ursprungligen var socialismen och är väl allt framgent en rörelse för utplånande av klassgränserna mellan människorna, och då dessa gränser befunnos vara dragna efter de ekonomiska livsvillkorens linjer, måste ju all strävan framåt inriktas på att omlägga samhällets hushållning, att trygga åt envar en människovärdig tillvaro, att låta livets solsken flöda lika ymnigt över alla samhällets medlemmar. Man tänkte sig samhället som en samverkan av människor i mänsklighetsbegreppets högsta fattbara bemärkelse, ett klasslöst samhälle, där ingen uppdelning i "borgare" och "proletär" längre stode söndrande och hämmande i vägen för de bättre anlagens utveckling, där ingen ekonomisk olikställighet vållade förkrympning, materiell och andlig fattigdom.

Varken "borgare" eller "proletär" alltså. Men äro vi nu, när vi redan ha bakom oss en generation av socialistisk arbetarrörelse, så alldeles säkra på att detta mål med samma styrka och kraft som förr är det bestämmande för rörelsen? Frågan: vad vilja socialisterna? tycks vilja krympa ihop och begränsas till: vad vilja socialisterna nu? Nu ets strävan betonas så starkt, att målet alltmer viker undan, nyckfullt skiftande linjer och förtoningar. Klassernas avskaffande — ja, jag vet knappt om det ej anses naivt att skriva ordet "avskaffande" — försiggår då ej så, att det lämnar rum för någon ting från de gamla klasserna artskilt, utan i en enklare process, som småningom gör proletären till borgare. En borgare i den gamla tiden kunde vara stolt över sitt borgarbrev, lika stolt som adelsmannen över sin vapensköld, men känner den moderna arbetaren någon stolthet över att vara arbetare? Han vill med rätta bort ur en klass-ställning, som han känner förnedrande, vill bort därur, men utan att ännu kunna göra levande och klar för sig bilden av den nya samhällsmänniskan. Och kan han någon gång bli borgare... ja, givetvis förbleknar då för honom den idealitet, som tilläventyrs ännu dröjer kvar i arbetareklassens kamp.

Ja, denna idealitet kommer nog värst till korta i en massanslutning, som vill och måste lösa frågor från dag till dag. Vårt idéprograms gamla vignetter bli då alltmer blott dekorativa: den energi, de kunnat alstra i den första upprykningens dagar, avlöses av en kraftutveckling, som stimuleras av valsedlar

och voteringsiffror, av insatsens frukter på olika områden. De nya, som strömma till ur både den proletäriska och nu även ur den borgerliga världen, kunna icke se med pionjärens ögon: de känna ej de första tidernas art av hänförelse. Det är i den meningen, som rörelsen månges in med borgerlig tendens, att tyngdpunkten för rörelsen helt förlägges inom det borgerliga samhällets institutioner — och den temperamentsförändring, som härav blir en följd, är så uppenbar, att en och annan äldre socialist kan finna ärligheten fordra att de gamla principernas och teoriernas glans ej längre må kasta ett falskt sken över de nya tidernas kamp. Det är nog icke bara ett hugskott, det har sitt motiv i ögonblicksbehovens skarpa förgrundsställning, när en socialistisk riksdagsman för någon tid sedar groteskt och nog så utmanande mot de klara principiella linjernas hållningsfasthet skrev, att vart gynnsamt tillfälle bör begagnas för att "hoppa över rågången"? I förskräckelsen sökte en annan socialistisk riksdagsman dämpa hopp-lusten, men hur länge dröjer det, förrän rågången är överhoppad?

Vi dragas åt borgerligheten till på två flyglar. Senaste partikongressen tryckte varmt småböndernas hand. Å andra sidan vill man gärna glida in på "salongsfärdighetens" bonade golv. Ej heller kan man blunda för, att mot oppositionen inom rörelsen framträder på vissa håll en retlighet, som sticker av mot den aktning för ordets och meningens frihet, vilken bör och måste vara en stor och human rörelses säraste kännetecken.

För visso se nu de liberale, att socialdemokratins skarpa och för dem förut skrämmande profil börjar få blida, koncilianta, borgerliga drag. Principernas stolta parti, det bångstyriga djuret, kan tämjas — det är deras glada upptäckt och tro, hur pass grundad skall framtiden visa. De — männen, icke principerna — stoppas in i kommittéer. En kunglig kommitté är en förträfflig troll-ask. Knäpp på fjädern — och gubben, som stoppades dit röd, hoppar ut kanske mindre röd. Nåväl! Gubben kan säga: man lär så länge man lever — men man kan även lära att glömma vad som icke borde glömmas.

Nu — efter framgångarna vid valen — koncentreras rörelsen kring den parlamentariska verksamheten, vars betydelse får en allt starkare, allt ensidigare betoning. Sextiomanna-fraktionen blir en tid framåt — ända tills illusionerna skingras — centrum för intresset och verksamheten, och ej ett ögonblick behöver man betvivla folkrepresentantens goda uppsåt och ärliga vilja för att ändock kunna förutse en farligt splittrande avsöndring av den parlamentariska verksamheten från partiinstitutionerna. Den ömtåliga punkten blir den, som man snuddat vid under kongress-

förhandlingar, nämligen den medvetna strävan att göra sig oavhängig av partiet och blott vända sig till och åberopa sig på sina valmän, vilka ju ingalunda behöva vara alltigenom socialdemokrater. Där skymtar då möjligheten av ett obehörigt inflytande från personer och grupper utanför partiet på vad som säges vara en parlamentarisk samling av arbetarrörelsens, partiets talemän. Här finnas tvivelsutan sprängnings- och splittringsfrön.

Under den "liberaliserings"-process, vari en del av partiet synes mig inbegripen — två år efter den häftigaste sociala kamp, vars verkningar förspörjas i en fortsatt, envis avmattning av den fackliga rörelsen — under denna dragning åt höger träder även agitationen alltmer i bakgrunden. Det är som om man resonerade: nu äro agitation och agitatorer överflödiga. Några rundresor under valen — och så kan det vara nog. Men tror man verkligen på allvar, att byrå-, expeditions- och kommittésittare kunna uppväga den för vårt parti ännu nödvändiga, värvande energi, som utvecklas av med kunskaper väl utrustade, direkt till folket i bygderna talande propagandister! Man skulle t. o. m. våga påstå, att ett par goda i sina ämnen väl hemmastadda folktalare göra mera nytta för arbetarrörelsens och socialismens sak än ett dussin jämnstrukna, medelmåttiga riksdagsmän. Ju mer vi dragas åt riksdagen som intressets centrum, desto mer underskattas agitationen, ty — liberalismens svaghet var städse dess klene propaganda, och liberalismens tarvliga förnämhet återverkar nog även på andan hos en del av riksdagsluften alltför tyngda och utmattade socialdemokrater. Gentemot denna kalkborgerlighetstendens må man föryngra, vidga och fördjupa agitationen, så att den kan göra tvåfaldig nytta: bli å ena sidan en upplysningens fröspridare ute bland massorna och å andra sidan giva folket tillfälle att lära dem, som skola föra dess talan.

Barnens sång på Trefaldighetsnatten.

(Ur Fagervik och Skamsund.)

Av August Strindberg.

Välkommen åter, snälla sol,
som jagat nordanvinden;
nu har du sovit se'n i fjol
och vaknar röd om kinden,
värm upp vår jord, så växer råg
och fyller bondens lada;
värm sand och vik och vind och våg,
så få vi gå och bada.
Välkommen åter, snälla sol,
lys över land o h vatten;
nu klingar sång, nu stäms fiol,
nu dansas hela natten.

Böcker av Maeterlinck.

Fågel Blå. Hiertas förlag. 2 kr.

En saga om två barn, som söka fågel blå, sagans och lyckans fågel, varav vi så litet fått i livets prosa och bekymmer. Med uppfinningsrikedom och en fin satir skildrar Maeterlinck mänskobarnens möte med de själar, som äro fördolda i ting och djur. Sagans fé har givit gossen en diamant, i dess sken kan han se alltings väsen och följd av »ljuset» kan han orädd möta alltings själ. I minnets land leva de döda lika verkligt som om de levde varje gång vi tänka på dem. På kyrkogården, då de möta de döda, möta barnen idel liv och lycka, ty det finns ingen död, medan de i skogen och bland djuren i dess verkliga gestalt möta de fiender, som vilja hämnas på alla oförätter.

Framtidens rike passera de ock på sin sagovandring. Där vistas de ofödda, de barnasjälar som vänta på att födas. Detta kapitel är storartat i sin fantasirikedom och sitt rörande behag. Och så till sist »uppvaknandet», som är återkomsten till verkligheten från sagan, en verklighet förgylld även den, om vi se på den med fantasi och med godhet. Och då se vi att fågel blå, lyckans fågel, kan fångas just i verklighetens värld.

Blommornas intelligens. Hiertas förlag. 2 kr. 25 öre.

Första avdelningen i denna bok har givit hela boken sin titel. Samma själiska sinne för detaljer, som Maeterlinck givit uttryck för i sin bok om biets liv, återfinna vi här i hans skildring av blommorna. Man får bäst en idé om bokens innehåll genom följande citat ur dess början:

»Val kan man påträffa mindre skickliga växter och växter med otur, men aldrig några, som fullständigt sakna klokhet och uppfinningsförmåga. Alla göra de sitt bästa för att fullborda sitt verk. Alla hava de den stora slagna ärelystnaden att inkräkta och erövra jordklotets yta genom att i det oändliga mångfaldiga den existensform, de representera. För att nå detta mål hava de med hänsyn till den lag, som fastkedjar dem vid marken, till övervinna vida större svårigheter än de, som träda hindrande i vägen för djurens fortplantning och utbredning. Därför taga också de flesta av dem sin tillflykt till list och beräkning, till snaror och giller, som med avseende på mekaniken, ballistiken, aeronautiken och iakttagandet av insekterna, till exempel, ofta hava till tiden föregått människans uppfinningar och kunskaper.»

Emellertid innehåller boken icke blott denna uppsats, utan även ett par kortare filosofiska betraktelser av mycket stort värde. Så t. ex. om *Vår sociala plikt*, där det säges: »Vi skola endast lyssna till den erfarenhet, som manar

oss framåt; den är alltid högre än den erfarenhet, som hejdar oss eller driver oss tillbaka.» Och bland andra även den utomordentliga uppsatsen *Vår tids moral*, vilken i likhet med boken »De ringes rikedomar» måste läsas av varje sanningssökande människa.

Aglavaine och Sélysette. Drama i 5 akter. Hiertas förlag. Pris 1 kr. 50 öre.

Maeterlinck har skrivit flera dramer, varibland »Monna Vanna» visst är den enda utom ifrågavarande, som är översatt till svenska. I detta drama beröres ett svårlöst problem inom kvinnopsykologiens och kärlekens område. Dramat ger ej lösning på problemet, det endast ser det från en ny synpunkt: två djupt goda kvinnosjälar strävan efter att kunna förvandla rivalskapet till lycka i stället för till upprivande strid. Dramat slutar emellertid i tragik, ehuru rättrådigheten och själfullheten hos styckets tre personligheter lyser upp i mörkret och ger läsaren stoff till tankar och föreställningar om ideala människor.

A. L.

Det ljusa budskapet av *Algot Ruhe*. Frams förlag. 2 kr.

Skildringar om just vår tids sociala rörelse i en högstämd form är sanner-

Om Maeterlinck.

(Ur »Verk och människor» av *Ellen Key*.)

En av Maeterlincks böcker hade en dag fallit i handen på en ung sängerska vid Opera Comique i Paris. Hon hette Georgette Leblanc. Egentligen kunde hon burit ett spanskt grevligt namn. Men den unga flickan hade som Sonja Kowalewsky ingått ett skenäktenskap för att bli fri och kunna gå sin egen väg, något som var omöjligt inom de borgerliga kretsar i Rouen, dem hennes föräldrar tillhörde. Greven fick en stor hemgift, Georgette Leblanc sin frihet. Hon återtog sitt fädernensnamn och begagnade sig av det enda användbara, hennes uppfostran givit henne, en väl skolad sångröst, för att i Paris vinna det oberoende genom arbetet, som hon så brinnande längtat efter.

I hemmet hade hon varit en oförstörd, efter ett livsinnehåll och en livsåskådning längtande, flicka, som slukat alla böcker, hon händelsevis kom över -- bland dessa några delar Schopenhauer!

Hennes aning vi-ade henne en värld i harmoni med dessa skönhetsyner, en stor och rik värld, till vilken hon ville bana sig väg. Hon hade just tagit första steget mot denna, när Maeterlincks bok för henne öppnade en stor utsikt in i denna värld, den värld, där hennes själ hoppades finna sin livsluft. Hon läste nu allt, som Maeterlinck skrivit och -- när ej mera fanns att läsa -- ville hon få tala med honom. Han hade dock redan flyttat från Paris. Men med samma instinktsäkra vågsamhet, som flyttfågeln under färden mellan nord och söder, sade hon upp sin plats i

Paris och sökte en ny i Bryssel, där hon även snart råkade Maeterlinck.

I sin enda bok, *Le Choix de la vie* -- som Maeterlinck finner visare än någon av sina egna -- har Georgette sagt att »när en kvinnosjäl beundrar är den som en blomkalk fylld av ljuset».

En dylik kalk böjde sig djupt för diktaren vid deras första möte. Maeterlinck lyssnade till hennes hänförelse, men teg, teg ihärdigt. Och så fort hövligheten medgav bugade han och -- gick!

Georgette Leblanc var överlycklig åt detta slut på sammanträffandet. Ty hade Maeterlinck, som de flesta män skulle gjort, uppfattat det hela som inledning till en flirt, då hade han ej varit den hon tänkt sig. Men hon kände att han dock i ett avseende hade missförstått henne, att han tog henne för en av de många unga, grunda kvinnor, som visserligen kunna hänföras, men endast på ytan, som äro ur stånd till en djupare förståelse av en mans allvar och livsgärning.

Hon började därför i brev berätta honom om sin barndom, sin ensamhet, sin längtan till arbetet, till livet. Först lämnade han breven obesvarade. Men det dröjde ej länge innan han fann att Georgette Leblanc icke var en vanlig världslig kvinna, som med sin beundran ville fångla en berömd författare för att sedan smycka sig själv med hans ära och leka med hans liv. Han kände att han ej endast stod inför en ung, förtjusande kvinna utan även inför en kvinnlig personlighet, en personlighet som mött hans egen med den fullaste för-

* Livets val.

ståelse och som ägde hans eget ideal av livsförelse. Den »vishet», som Maeterlinck hos Georgette Leblanc prisat, är den, som yttrar sig i levandets konst. Maeterlinck säger att hon är hans medarbeterska, ej med pennan men genom sina tankar och sitt föredöme; att de ideal av vishet, som han framställt, har han funnit genom att lyssna till hennes ord och uppmärksam se på hennes liv.

Vill man veta något närmare om denna vishet, då bör man läsa hennes egen bok, som handlar om huru hon söker lära en slumrande, ung kvinnovarelse att göra livet så rikt, så levande, så stort som hennes av naturen givna möjligheter tillåta.

Ett av Georgettes visa ord är, att »i den mån man söker intränga i en annans väsen upptäcker man samtidigt sitt eget». Så har det gått dessa makar, som vardera i och genom den andras förståelse upptäcker och bekräftar sig själv. Lika litet som Maeterlinck hindrar sin bustrus rörelsefrihet försöker hon ändra hans vilja till ensamhet, hans olust att meddela sig.

»Jag har aldrig», sade hon, »sett Maeterlinck så snabbt vara sig själv med någon människa som med er. Och detta emedan ni genast behandlade honom som det han innerst ännu alltjämt är: en stor, blyg gosse. Just emedan människor icke tro detta, känna de sig besvikna på honom. Personer komma med öronen på spänn för att fånga den visdom, vars flöden de morgon, middag, afton bida från hans läppar. I stället se de honom som ni dessa dagar: som en lantjunkare meta fisk, som en skolpojke framstupa i gräset för att äta

ligen inte gott om. Algot Ruhe har med denna bok givit oss en sådan. Den är skriven i biblisk tonart, avdelad i kapitel och handlande om en profets verk bland människorna.

Profeten tänkes gå omkring bland oss just nu. Hans namn är Hans Immanuel. I denna porträtteringens tid är det ju en omväxling att säkert kunna säga: denne är ej porträtterad, han synes verkligen vara tänkt såsom en nutidens profet, verkande bland folket, såsom en profet skulle vara. Så har det åtminstone syntts anmälaren. Författarens ord i sitt förord visar också härpå:

»För mig visade sig Hans Immanuel, och jag följde honom och sålade mig till dem han samlade omkring sig. Och jag lyssnade med dem till det ljusa budskapet, som jag här skall söka återge, och med många vart jag vittne till hur han uppenbarade sin vilja.

Mig blev det så ålagt att berätta vad jag hörde av honom och förtälja det jag såg i de dagar han vandrade på jorden bland folket.»

Genast i första kapitlet förstår man att det ljusa budskapet handlar om drömmen om det nya samhället, kampen för att nå dit, och profetens stämma ljuder mild, rättvis och dock alltid lovsjungande kampen för målet.

Första kapitlet, *Kallelsen*, börjar med dessa ord:

»Vid den tiden vart de betungade leda vid sitt långa knorrande och vardagarnas många motigheter. Och de sade:

Nu vill vi våga den stora handlingen och låta det komma till slag.»

Under den stora handlingen kände sig icke alltid profeten Hans Immanuel villig till endast beröm, skärpa finns där och ibland i hans ord och en satir, som träffar målet. Så i kapitlet om *Äpplena* och *Revulsjon*, där några av dem som följde profeten föllo för den enkla frukt-fångstens och för lättjans frestelser.

Härom säger profeten:

»Låt äpplena hänga i höjden tills trädet är vårt, då kommer vi och plockar dess frukter.

Låt människan, som ligger bland blom morna vid renen, bli liggande tills fältet är vårt, då kommer vi och vårdar hans svarhet.

Vad är det att äga maten mot att skaffa den, eller att äta mot att bereda sig därtill? Vad är det att ha det bra mot att kunna få det bättre?»

Du som mig följer, var modig som en hjälte och rättvis i ditt våld, att icke de övervunnas barn en gång må säga: ni krävde rätt, men det var med orättens vapen ni slog.

Utän att I varden starkare i anden, vad hjälper då er starka hand?»

Varje kapitel innehåller något av sådana goda lärdomar. De vackraste syas mig vara *Tvivelarens tröst*, *Livets mening* och *Hän förelsen*. A. L.

Ur kapitlet "Livets mening".

Av Algot Ruhe.

Ty sannerligen säger jag eder: varken hunger eller trasor, smuts eller sjukdom, slöhet eller huvudets enfald, varken det som förkortar livet eller förarmar din kropp är till fromma för din själ, men till dess skada.

Ett liv i släp, bara för att hålla livet i gång, sannerligen om det befordrar den salighet, vars löfte du bär, slumrande såsom ett barn i ditt inre.

Ett liv, där vilan är som en utsläpad dragares dvala och tidsfördrivets nöje som den fulles dans, ett liv i stanken av kloakens ångor, i bleka bågårdars larm, ett liv på randen av öde-digra frestelser, inför en framtid som av ingen misskund vet,

ett sådant liv är ont — och den som inför dem där arbetar och betungad äro kallar detta liv en salighetens för-gård, mina bröder, han ljuger för er.

Varen därför icke genstöriga, men skaffen till våga vad till eder nödtorft hör.

smultron, som en trädgårdsmästare upp-tagen av sina planteringar, som vår egen chaufför, reparerande sin automobil. De besökande häpna. Redan andra dagen anförtro de mig, att Maurice »är helt annorlunda än de tänkte». Och de resä en illusion fattigare. Ty ingen kan tåga som Maurice, när folk ej inge honom sympati. Hans intuition är så snabb och omutlig, att jag aldrig söker intala honom något, även när jag finner honom orättvis. »J'aime, je n'aime pas» är vanligen det enda skäl han ger. Han har t. ex. stor kärlek till alla djur, ej blott sina hundar. Endast kattor kan han ej tåla. Han känner t. o. m. obehag om en sådan honom ovetande är i rummet. Därför gav han i Fågel blå katten den fula rollen, och även i en sådan småsak kan det ej falla mig in att övertala honom till ändring. Min uppgift är att vaka över att hans omedelbarhet förblir okränk. Ty denna omedelbarhet är hans styrka.»

Sina affärer sköter Maeterlinck med fäderneärvd energi och han ser till att få sin rätt både från teatrar och förläggare. Men att förtjäna på bekostnad av sitt litterära samvete vore honom omöjligt. När t. ex. Coquelin aîné ville att han skulle anpassa Fågel blå efter den stora publikens smak, svarade han: »Hellre kastar jag fågeln i elden».

Att makarna sedan några år bebo St. Wandrille är Georgettes verk. Minnet av dess underbara skönhet levde inom henne sedan barnåren, och första gången hon läste Maeterlincks dramer såg hon dem i fantasien med St. Wandrille till bakgrund.

När hon fick veta att munkarna, efter

lagen mot kongregationerna, skulle lämna St. Wandrille och att detta hotades av vandaliseringen att utnyttjas för industriella ändamål, föreslog hon därför Maeterlinck att hyra det hela. D. v. s. en klosterbyggnad, där fyrahundra benediktinermunkar bott; härliga ruiner efter en gotisk kyrka, en stor trädgård och park, alltsammans ett område om fjorton hektar.

I kyrkorna, korgångarna, portarna, salarna kan man studera alla stilar, från den romanska och gotiska till barock och rokok. Ständigt öppnas nya perspektiv, överallt framträda sköna enskildheter. »Under första sommaren voro vi», sade Georgette, »lika berusade av lycka, som när vi först funnit varandra. Vi gingo omkring i samma oavslutliga upp-täckarglädje, vi varken åto eller sovo eller arbetade ordentligt, så nervösa voro vi av de dagligen nya fröjderna. Nu äro dessa skönheter alltjämt vår dagliga glädje, men vi njuta dem med ro. Ja, Maurice har i den grad återvunnit jäm-vikten, att han — åker rullskridsko här i omgången kring klostergården.» Just som hon drog fram de halvgömda skridskorna kom Maurice med en forell, den han metat i den kristallklara bäcken, som ilar genom trädgården. Han blev röd som en ertappad skolgosse och försäkrade, att det endast var regnkalla dagar han brukade rulla kring klostergården, men att han annars skaffade sig kroppsrörelse på bättre sätt, genom simning och rodd, fot- och cykelturer.

Under färderna mellan vinterhemmet vid Rivieran och sommarhemmet i Normandie plåga makarna ofta med sin automobil göra avstickare till gamla franska katedralstäder eller andra se-

världheter, som ännu äro fria från turistströmmen. Automobilens liksom idrotten är för Maeterlinck vad de borde vara för varje människa med hjärna: endast ett medel att lättare tillägna sig intrycken från naturen eller kulturen.

Maeterlinck har icke en enda säregen vana, ingen vurm, ingen excentricitet. Han klär sig som alla andra, han kortklipper sitt askblonda, nu lätt grånande hår, och när han går i sin trädgårdsdräkt liksom när Verhaeren kommer i sin blå blus kunde man taga dem för kroppsarbetare, ifall ej den enes gråblå ögon ägde den skådande klarhet, den andres gröngrå den sökande eld, som anger geniet. Med samma beslutsamhet som i ungdomen avvisar Maeterlinck allt det, varigenom ryktbarheten kan göra slut på en diktare. Han avslår offentliga uppdrag, säger med stort lugn nej till anmodanden om litterära bidrag, företal o. d. Han skriver sällan brev och då lika korta som älskvärda; han ögnar endast igenom dagens tidningar. Han skyr storstäderna och utom ett årligt besök hos sin mor i Gent samt då och då ett par dagar i Paris — där makarna ha ett par rum för de fall, då hans litterära eller hennes dramatiska angelägenheter kallar dem dit — bor han året om på landet. Sommarhalvåret tillhör St. Wandrille, vinterhalvåret bebor han den lilla villan Quatre Chemins, bredvid Grasse, en småstad på bergslutningen ovan om Cannes och en automobiltimme från havet, som man ser från Grasse. Runt om ligga de blomåkrar, som lämna stoffet till stadens näringgren, parfymberedandet. Violer, narcisser, mimosa, reseda, nejlikor, tube-

Några motioner i riksdagen.

Lindhagen med *instämmande av riksdagsgruppen* om skrivelse till k. m:t angående initiativ från svensk sida till *internationell överenskommelse om förbud mot nattarbete av män* inom vissa arbetsområden.

Lindhagen om skrivelse till k. m:t angående *ändring* i angivet syfte i lagen om *förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid* i vissa industriella företag.

Rydén om skrivelse till k. m:t angående *rätt för oäkta barn att ärva* fader och fädersnefränder.

Rydén om skrivelse till k. m:t angående *rätt för oäkta barn att erhålla vetskup om sina föräldrar*.

Lindhagen om skrivelse till k. m:t angående undersökning rörande *personals* i hotell-, restaurang- och kaféerörelse arbetstid och *arbetsförhållanden*.

Sammaledes rörande personal å badinrättningar, rakstugor, herr- och damfrisérsalonger.

Kobb angående *begränsad arbetstid* för personal vid badhus.

Sandler om förhöjt anslag till vissa *kvinnliga folkhögskolekurser*.

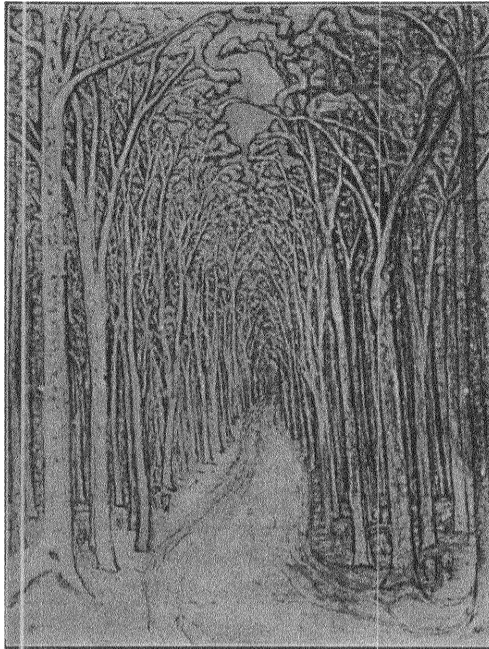
Steffen om skrivelse till k. m:t om några önskemål i sammanhang med *fattigvårdsstiftningskommitténs uppdrag*.

Närmare redogörelse för dessa och andra motioner lämnas i kommande nummer — nu äro motionerna under tryckning och således ej ännu tillgängliga.

R.-d.

rosor, oranger, rosor, jasminer fylla var efter årstiden luften med sin doft, som sedan avpressas dem i fabriken. Här har Maeterlinck rikt tillfälle till sina blomsterstudier, och hans lycka över att leva mitt i milliarder av blommor — gammaldags blommor, vilda blommor, av människan skapade blommor — har ju även fatt uttryck i hans verk. Här var det han först lärde känna och älska södern, dess sol, alla dess andra härlig heter. Och hans hustru påstår, att Maurice i Quatre Chemins nästan bara solar sig och arbetar i trädgården, som han fyllt med all söderns blomsterrike-dom, gömd bakom stora cypresser och andra eviggröna träd.

Men även i St. Wandrille tillbringar Maeterlinck alltid morgonen med trädgårdsarbete samt badar eller fiskar. Därefter skriver han, men sällan mer än två timmar, och sedan ofta ut i trädgården igen. Eftermiddagen användes till promenader, aftonen till läsning. Tidigt i säng är han, efter en sömn som ett barns, även tidigt uppe. Han är m. a. o. i alla avseenden typen för det jämviktfulla, icke nervösa skaplynnnet. Utan hast och utan rast utnyttjar han var timme av dagen. Men just under sina utomhussysselsättningar känner han sig allra bäst kunna följa sitt väsens innersta bestämning, begrundandet. Sålunda mogna hans verk långsamt som hans frukter och äro som dessa jordfasta, friluftsvuxna, solmättade.

ALLÉ I VINTERSKRUD. Av Hesselbom.

Våra barn, prästerna och katekespluggen.

Av *Kata Dalström*.

I.

Alla mödrar, som ha barn i skolåldern, veta vilket oändligt pluggande det är med katekesläxorna, och både far och mor och barn äro innerligen leda på allihopa.

Men prästerna vill ha sin kära katekes kvar — och som det äro de, som ännu så länge äro »herrar på täppan», som Adolf Hedin säger, få vi sucka under deras katekesvälde — både vi och våra barn.

Tror någon människa, med sitt sunda förnuft i behåll, att små outvecklade barnahjärnor kunna fatta de benhårda dogmerna i Luthers Lilla Katekes, med bitelspråk och förklaringar.

Nej och åter nej! Redan ifrån barnåren grundlägger detta katekesplugg avsky för allt vad som står i samband med »religion och religiösa känslor» — och när man väl sluppit lös ur skolan är man på det klara med »att all religion är humbug och vidskepelse» — det är resultatet!

Vid 1911 års riksdag väcktes motion i andra kammaren av professor Knut Kjellberg »angående införande av religionskunskap såsom läroämne vid allmänna läroverk och folkskolor». Motionen avstyrktes av utskottet och avslogs också mycket riktigt av andra kammaren, men den kommer igen.

Inom utskottet reserverade sig vår partikamrat Walldén, själv skollärare, och sade bland annat under debatten: »Såsom jag i min reservation inledningsvis antytt, är frågan om religionsundervisningens ordnande i skolan en av de mest brännande och blir detta i allt högre grad för var dag som går. Och man kommer sannerligen icke ifrån den sanna genom några, låt vara än så välmående reformer ifråga om läroböcker,

mindre timantal etc., såsom utskottet tycks förmena. *Frågan gäller nämligen ingenting mindre än ett slutligt och fullständigt införande av religionsfrihet i vårt land och avskaffandet av ett obehörigt och fördärligt samvetstvång i våra skolor.* Och detta mål kommer, enligt mitt förmenande, icke att uppnås förrän den dag vår nuvarande konfessionella religionsundervisning blivit ersatt med en konfessionslös sådan.»

Låt oss nu göra en del kommentarier till detta uttalande.

Vi veta alla att i våra nuvarande folkskolor måste barnen helt enkelt deltaga i religionsundervisningen, med eller mot föräldrarnas önskan. Vi behöva bara erinra oss den så mycket omtalade Flädiehistorien, då en fanatisk präst med lagens hjälp tog barnen ifrån föräldrarna för att de skulle uppfostras i »den sanna kristna tron». Sådant är upprörande — men fullt »lagligt» enligt svensk lag!

Detta kan ske emedan vi ha »konfessionell religionsundervisning», d. v. s. statskyrklig religionsundervisning, som är obligatorisk. Hade vi haft »konfessionslös religionsundervisning, eller med andra ord religionskunskap i stället för »katekes och biblika», hade något sådant ej kunnat förekomma.

Hur mången far och mor har ej här känt trycket av detta tvång — men ej vetat orsaken därtill?

Walldén säger vidare: »Men jag anser mig böra i detta sammanhang kraftigt understryka, att åtminstone jag för min del icke har tänkt mig att undervisning om kristendomen och Jesu lära skulle avskaffas ur våra skolor, utan bör detta fortfarande vara det centrala i desamma. Vad jag och många tusen med mig vill ha bort är det dogmatiska lärotvånget i den nuvarande kristendomsundervisningen samt såsom en följd härav barnens befriande från att i skolan påtvingas en tros- och livsåskådning, som strider mot det förnuftiga tänkandets lagar.»

Och slutligen heter det: »Ja, detta är verkligen något som bör vara och en till eftertanke — för så vitt han ej är så bunden i religiös fanatism, att han ej kan tänka fritt i detta stycke — huruvida ej en grundlig omläggning av vår religionsundervisning med snaraste måste ske och just i den riktning, som motionären givit anvisning på och som även jag i huvudsak ansluter mig till.»

I denna Walldéns reservation instämde en del av våra representanter.

Meningen med Knut Kjellbergs motion var att sätta en gräns för den själsmördande katekesundervisningen och den tidsslukande bibliska historien, som den store folkfrihetskämpen Adolf Hedin kallar för ett av »prästlisten uppfunnet läroämne».

Men reaktionen vakar! Motionen föll — och katekespluggen är kvar.

Det skulle vara mycket att anföra ur den långa riksdagsdebatten, men Morgonbris' utrymme tillåter det ej, och i ett annat nummer skall jag från vår synpunkt sett belysa religionsundervisningen i skolan.

Betänkandet angående moderskapsförsäkring i Sverige.

Kommittén, som utarbetat detsamma, blev tillsatt i juni 1908 med anledning av ett riksdagsbeslut på grund av hr Wavrinskys motion samma år.

Kommittébetänkandet, som omfattar ej mindre än 325 sidor och för vars huvudresultat vi redogjort i förra numret av »Morgonbris», innehåller översikter och statistik i frågan av mycket stort intresse. Ur denna statistik lämna vi nu till att börja med ett sammandrag angående:

I.

Moderskapsförsäkring i utlandet.

Den utförliga och intressanta översikten rörande moderskapsförsäkringen visar, att såväl förutsättningarna som sättet för en lösnings genomförande varit sinsemellan jämförelsevis analoga inom alla de länder, som byggt sin sjukförsäkring, resp. moderskapsförsäkring, på tvångets princip, medan i stater med enbart frivillig sjukkas- eller arbetsmoderskapsförsäkringen antingen tillhör de helt olösta socialförsäkringsproblemen eller också förverkligats på ett för resp. länder egenartat sätt.

I Tyskland, Österrike, Ungern, Luxemburg, Bosnien och Herzegovina samt Norge finnes en redan gällande lag rörande obligatorisk sjukförsäkring.

I Tyskland omfattar den vid 1911 års riksdag antagna riks-försäkringslagen förutom industriarbetare, lant- och skogsarbetare, tjänstefolk, hemarbetare, tillfälliga arbetare (d. v. s. de som sysselsätts kortare tid än en vecka) kontorspersonal, teater- och orkesterpersonal, lärare m. fl. Inkomstgränsen är 2,500 mk.

Den österrikiska lagen omfattar alla arbetare och anställda med högst 1,800 kr. i årslön. Den ungerska, som antogs den 6 april 1907, inbegriper i industri och handel anställda personer och med dem jämställda sådana, som hava en maximiinkomst av 2,400 ö. kr. pr år, dock undantagande jord- och skogsbruksarbetare. Frivilligt medlemskap kan vinnas av bl. a. tjänstefolk, försäkrades anhöriga och lantarbetare.

I Luxemburg äro försäkringspliktiga huvudsakligen arbetare i kommunikationsväsende, industri, handel och hantverk, såvida sysselsättningen varar minst en vecka, ävensom övriga inom nämnda yrkesgrenar anställda personer, vilkas lön icke överstiger 3,000 frcs pr år, samt dessutom även vissa grupper bland hemarbetare. Frivilligt medlemskap kan vinnas av andra inom sjuk-kassans område bosatta personer.

Den den 15 februari 1909 för Bosnien och Herzegovina sanktionerade lagen rörande obligatorisk sjukförsäkring är synnerligen vidsträckt, i det att den omfattar alla tjänstemän, biträden och arbetare inom alla slag av yrken och sysselsättningar, såvida årsinkomsten icke överstiger 3,000 ö. kr.

I Norge utfärdades den 18 september 1909 en lag ang. obligatorisk sjukförsäkring. Försäkringspliktiga enligt denna lag äro lönearbetare samt betjänte i offentlig och privat tjänst, då de fyllt 15 år, såvida deras anställning icke är inskränkt till kortare tid än 15 dagar. Undantagen från försäkringsplikten är likväl den, som ensam eller tillsammans

med icke försäkringspliktig maka (make) har en årlig inkomst av mer än 1,200 kr. på landet eller 1,400 kr. i stad eller som för sjukdomsfall är försäkrad full lön under minst 3 månader.

I vilken utsträckning barnsängsunderstödet utgår i de sex länder, där det ingår i den obligatoriska sjukförsäkringen framgår av nedanstående tabell:

Barnsängsunderstöd m. m. åt försäkringspliktiga kvinnor i länder med obligatorisk sjukförsäkring.

	Arbetsförbud efter nedkomsten veckor	Barnsängsunderstöd		Havande-skapsunderstöd veckor	Ammningshjälp		Kostnadsfördelning; av premien betala	
		veckor	belopp i proc. av dag-lönen minst		belopp i proc. av dag-lönen högst	veckor högst	arbets-givare	försäkrings-pliktig
Tyskland	8 ¹⁾	8 ¹⁾	50	villkorligt 6 ²⁾	25	12	1/3	2/3
Österrike, gällande lag	4	4	60	villkorligt	—	—	1/3	2/3
» regeringsförslag, om- arbetat av utskott	4	4	150 ³⁾	4	25	12	1/3	2/3
Ungern	4	6	50	—	—	—	1/2	1/2
Luxemburg	4	4	50	—	—	—	1/3	2/3
Bosnien och Herzegovina	4	4	60	2	—	—	1/3	2/3
Norge	6	6	60	—	—	—	1/10	9/10 ⁴⁾

¹⁾ Sammanlagt före och efter nedkomsten, minst 6 veckor efter nedkomsten.

²⁾ Kan även uttagas obligatorisk hjälp under högst 2 veckor, jfr not 1.

³⁾ 1/2 gång sjukhjälp, vilken senare utgår efter lönklasser med lägst 40 heller och högst 4 ö. kr. per dag.

⁴⁾ Dessutom 1/10 av kommunen och 9/10 av staten.

Sedan det svenska kommittébetänkandet ang. moderskapsförsäkring avgivits, har det engelska parlamentet antagit ett regeringsförslag rörande obligatorisk sjuk- och invaliditetsförsäkring av alla lönearbetare med högst 2,900 kr. i inkomst. Försäkringskostnaderna bäras av arbetare, arbetsgivare och staten gemensamt. Bland de förmåner, som sjukförsäkringen medger, upptages även ett belopp av 30 shillings åt de barnsängskvinnor, som avhålla sig från arbete under 4 veckor efter nedkomsten. Sålunda får England en obligatorisk moderskapsförsäkring för alla yrkesarbetande, sjukförsäkrade kvinnor, gifta eller ogifta, samt hustrur till sjukförsäkrade män, vare sig hustrurna själva äro sjukförsäkrade eller ej. Giftna kvinnor, som själva äro försäkrade, ha, utom detta understöd, även rätt till sjukpengar under 4 veckor, så att deras samlade understöd vid barnsbörd blir 60 shillings.

Vi skola här ej ingå på de länders bestämmelser ang. moderskapsförsäkring, där det ännu ej finnes obligatorisk sjukförsäkring, då moderskapsförsäkringen där ej lösts på ett tillfredsställande sätt.

N. K—ger.

*

Såsom framgår av denna redogörelse är i 6 länder införd obligatorisk sjukförsäkring, vilken ingår som ett led i sjukförsäkringen. Som en följd härav bli männen även pliktiga att bidra till moderskapsförsäkringen.

Man behöver endast litet djupare tänka över det förslag, som föreligger här i Sverige och där männen ej äro betalningsskyldiga, för att man skall inse den fatala brist, som vidlåder vårt förslag. Innet barn kommer dock till, som ej också har en far, och visserligen hop-

pas vi på att få bättre lagar här i landet angående möjligheten att framtvinga underhåll från barnafäderna, men detta blir en fråga som står utanför försäkringen. I den allmänna moderskapsförsäkringen bör dock självklart männen i egenskap av möjligen blivande fäder hava lika stor betalningsskyldighet som kvinnorna i egenskap av möjligen blivande mödrar.

När därtill kommer att från teknisk synpunkt försäkringsinspektionen gjort en del anmärkningar mot förslaget, så är det ju antagligt att det ändå kommer att undergå revision. Och i sammanhang härmed bör absolut frågan om männens försäkringsplikt uppställas samtidigt. Man har sagt gent emot denna tanke, att det är icke säkert att just industriarbetarna äro fäder till inom industrien arbetande kvinnors barn. Man står därför tveksam inför lösningen på sådant sätt, ehuru man genom att göra alla inom industrien arbetande pliktiga till erläggande av premier dock i ett viktigt avseende får frågan in på rätt bog: *mäns och kvinnors summa skyldighet att bidra till moderskapsförsäkring. Bristen i det föreliggande förslaget visar tydligt att rättvisa endast åstadkommes genom försäkringsplikt inom så många yrken som möjligt för både män och kvinnor.*

Skulle emellertid ändring allt för länge fördröja förverkligandet av den nödvändiga ersättningen för tid, då arbete är förbjudet, så får denna lag absolut antagas endast som en nödfallsutväg, medan man väntar på en allmänare försäkring, liknande den obligatoriska i utlandet.

Så intressanta som utredningarna i detta kommittébetänkande än äro, såsom t. ex. ovan anförda om förhållandena i utlandet, så måste undertecknad även påpeka det betänkliga och led-

samma i, att i motiveringen fastslagits som en redan befintlig dogm särslagstiftning för kvinnor, även i andra avseenden, än när det är frågan om skydd för moderskap, ehuru det bör vara kommitterade noggsamt bekant, att just härom står en skarp strid mellan olika uppfattningar.

A. L.

Inga giftermål med alkoholförgiftade män.

Norrköpings kvinnoklubb

hade som diskussionsfråga vid sitt senaste möte uppställt frågan: "Böra kvinnorna gifta sig med alkoholförgiftade män, om vilka de på förhand veta, att de äro notoriska drinkare?" Till mötet hade inbjudits logen Fredsbanerets medlemmar. Dessa hade ganska talrikt antagit inbjudningen och lade i dagen stort intresse för den föreliggande frågan. Diskussionen blev livlig.

Klubbens ordförande, fröken Anna Särström, höll ett inledande anförande. Talarinnan gav först en återblick på nykterhetsrörelsens historia samt redogjorde i huvuddrag för dess organisation och verksamhetsätt i nuvarande tid. Därefter ingick tal. på att belysa nykterhetsfrågan ur vetenskaplig synpunkt, därunder särskilt uppehållande sig vid de vetenskapliga fakta, som föreligga angående ärftlig belastning.

Slutligen belyste tal. ur allmänna synpunkter rusdryckshanteringens följder. Ingen har, framhöll tal., i högre grad än kvinnorna fått vidkännas och uthärda dryckenskapens följder. Äktenskapet med en drinkare är i de flesta fall ett martyrium för kvinnan. En kvinna med frisk kropp och klar hjärna har rätt att fordra samma av mannen.

Diskussionen fortgick i nära två timmar. Flera talarinnor framhöll de olyckor dryckenskapslasten anställde i hemmen. Det anfördes bl. a. exempel på hem, där både man, hustru och barn voro hemfallna åt dryckenskapen. Även påpekades kvinnornas plikt att söka möta dryckenskapsbegäret genom att göra hemmet så trevligt som möjligt.

Mötet gjorde enhälligt det uttalandet, att ingen kvinna bör träda i äktenskap med någon alkoholist. Därjämte beslöts ställa en uppfordran till kvinnorna att ägna frågan all den uppmärksamhet, varav den är förtjänt.

Viktor Larssons skrifter.

Med levnadsteckning av Z. Höglund.

Frams förlag.

Denna axplockning ur den år 1908 avlidne redaktörens för tidningen Halmstadsposten i Halmstad kolossala produktion har säkerligen varit ett både drygt och besvärligt arbete, och för den som följt med och känner till vilket rikt stoff som fanns att tillgå, är det en glädje kunna konstatera, att ur-

valet till största delen gjorts väl och sannevetsgrant, om man också inte kan neka sig en suck över, att det är så mycket man saknar. Men då intet som firnes med borde uteslutits, är ju detta, att så mycket fattas, helt att förskriva på utrymmesskäl.

Boken, som finnes att tillgå antingen i 16 häften till 25 öre styck eller i 4 delar om 1 krona pr st., har avdelats i fyra rubriker: Sociala spörsmål, Politiska studier och vidräkningar, Käserier och skisser samt Silhuetter och stämningsbilder. Första delen innefattar, som rubriken anger, sociala och psykologiska spörsmål av olika slag, och genom alla löper den röda tråd, som avser det trälände folkets befrielse från bojar och ok, tunga och orättvisa på-ägor. Andra delen går helt naturligt i samma kulör, skarpt gisslas där förstakammarvälde och mammonsdyrkan, samtidigt som "Den första anarkistbomben" (Amaltheadådet) där får sin belysning, i det att det påvisas hur den kunnat komma till. "Anarkismen och reaktionen hava även här i landet visat sig vara "två själar, en tanke". Och den bomb, som nu slungats av den förra, har varit laddad med den senares egen fosterländska dynamit, med många års förtryck, orättfärdighet och utsugning." Käserier och skisser bestå till stor del av sagor samt socialt färgade tidsskildringar i novellform. Silhuetter och stämningsbilder till sist rymma så att säga inom sig det betecknande för författarens person: detta att se egna och andras lyten och förtjänster, att se och förstå det samhällsönda och varifrån det kommer, att inte skräda orden i kritik, vare sig denna gäller egna led eller leden mitt emot — men att aldrig slå till för de applåder, som möjligen kunna uppbringas, eller för att draga åt sig intresse, utan blott för detta enda att söka vinna rättvisa — att känna vad som fattas, veta vad som behövs, att slå ärligt, fast hårt och hänsynslöst, att känna vekt och varmt för allt som lider och framförallt att se mänskligt på allt. Naturligtvis vore det så mycket att säga om varje del för sig i detta arbete, rikt som det är på skiftningar ur alla livets olika källor och med sitt glänsande, formfulländade språk, men det får dock här räcka att konstatera dess värde som helhet.

Detta, att under ett så kort liv som tidningsman ha kunnat ge och uträtta så mycket, är desto mera beundransvärt, då man vet under vilka vidriga omständigheter författaren levat och arbetat. Att med sådana själsförmögenheter under arbetets utövande av omständigheterna bliva omgiven av den uräkta småstadsmiljön är bittert — och skadligt under alla förhållanden. Och ännu mer gäller detta, då det är fråga om en man, vars känsliga nerver darra för den minsta beröring och vars hela känsloliv är för ömtåligt och fint för att ens någon gång, utan att bli formligen sjukt, kunna se,

uppfatta och erfara tarvligheter och sluga bakhugg, som överallt naturligtvis ligga i försåt för den ärlige och hänsynslöse, men som dock ingenstans har så många huvuden som i den typiska småstaden. Kommer så därtill att denna småstads kommunala och politiska ljushuvuden allt som oftast fingo veta vilkens andas barn de voro, var det ej underligt, att hatet och förbittringen steg mot den, som, själv ingalunda utan fel, men, erkännande detta, därför inte klädde sig i säck och aska, hycklande en tro, som han inte kände och inte levde efter, tog sig snart vilka uttryck som helst. Inte blev det just bättre när Kungl. Halmstads regemente blev förlagt till Halmstad. Herrar officerare, som ju äro kända för att vilja vara sig själva nog, kände att de fått ett par vakande argusögon på sina göranden och låtanden. Och den snygga kårandan, som aldrig förnekar sig, lät det till och med gå så långt att V. L. ofta kände sig nödgad på vissa platser i staden gå beväpnad.

Allt det myckna arbete som dels blev honom förelagt och som han dels i sin outtröttliga arbetsiver påtog sig — i vårt land har väl ännu icke i fråga om arbetsprestation funnits hans like — i förening med hans kynne att leva livet, det vill säga att leva livet fort, tog emellertid på hans krafter, fast säkert ingen märkte det, allra minst han själv, och när han därför helt hastigt vid 45 år lämnade livet, var han helt visst, utan att själv veta det, en trött man. Det kan låta onaturligt vid så unga år, men alla dem, som följt hans gränslösa arbete på den korta tid allt detta arbete tillkommit, måste förstå att denna stjärna slocknade på höjden av sin glans. Och alla som kände V. L. personligen veta också, att den gången klippte nornorna visserligen av en av äkta materiel spunnen livstråd, men de klippte dock av den innan den hunnit få ens den minsta lukt av mal och mögel. Kanske kände de på sig, att den själ de höllo redan lidit och kämpat så mycket, att de dock ville spara honom att gå igenom detta, som helt visst blivit det värsta av allt: att se sig själv gammal.

Men att göra någon levnadsbeskrivning av författaren till boken i fråga är här inte meningen — och det vore synnerligen olämpligt då en värdefull sådan av redaktör Z. Höglund, som även ombesörjt det redaktionella arbetet av boken i fråga, är avfattad och inflyter i första häftet tillika med Bengt Lidforss minnestal vid graven och Ossian-Nilssons ståtliga dikt vid V. L:s fränfalle.

Till kvinnorna landet runt riktas härmed en ärlig maning att förskaffa sig detta arbete. Ty det lämpar sig inte minst för dem, rikt på så många och skiftande ämnen som det är och skrivet på detta glänsande språk, som var Viktor Larssons speciella rikedom.

J—a S.

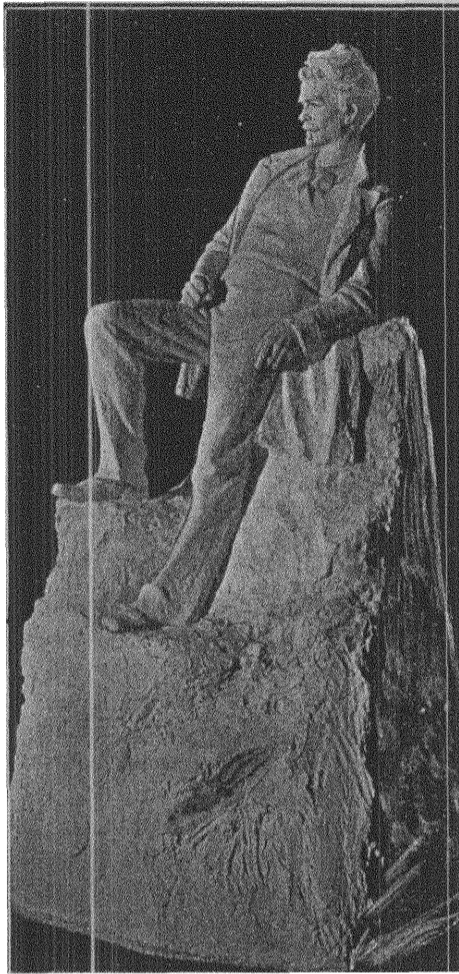
August Strindbergs-dagen

August Strindbergs liv och gärning äro nyss fyllda 63 år. — Inte bara vårt folk, utan alla upplysta folk sände denna dag den store mästaren sin tanke. Att just detta ojämna födelseår uppkallade till så stormande ovationer som fallet var berodde ju, som vi veta, på att nu också överräcktes åt honom det svenska folkets Nobelpris. Ty något annat fick han, som ju bekant är, aldrig. Och detta må bliva, och *blir*, vår nations stora, fula, simpla fläck. Fast nog är det hårt att ett helt lands heders och ära skall så få lekas med av ett litet kotteri dryga herrar med öron, för döva att uppfatta tidens röster. Strindbergs diktning kan, som yttrades av Ernst Didring, älskas eller hatas, men mätas efter vanliga mått och linjal och passare kan den ej. Detta förklarar måhända varför han aldrig fick Svenska Akademiens stora pris.

Om den ståtliga hyllning, som i huvudstaden — mot den hyllades egen vilja — igångsattes och hur den gick av stapeln vore mycket och vackert att skriva, ty det blev helt visst för alla dem — och de voro ej få — som hade tillfälle att vara med, ett minne för livet. Den vackra vinterkvällen, de tusentals människorna, unga och gamla, de hundratals facklorna, musiken, fannorna, sången, allt var så gripande, ty man visste att just detta hände en aldrig flera gånger i ens liv. — Så kom man då i närheten av diktarens bostad. På avstånd lyste från den högt belägna balkongen den lilla lampan med den gula skärmen, som utsatts som »signal». Där stod han själv, enkel, gammal och vit att se på, men rak i ryggen, såsom han alltid varit det i själen, och svängde sin hatt ut mot massorna till hälsning och tack. En och annan liten blomma singlar ned till det långa tåget, nedsläppt av diktaren eller hans lilla dotter.

Den stora medborgarfesten på Berns salonger, som lär ha omfattat 1,600 personer, var också — förutom att fem teatrar i Stockholm den dagen spelade Strindberg — ett led i hyllningen. I ett utsökt och fint program* blev man där på olika sätt erinrad om vad vi ägt, äga och alltid komma att äga genom August Strindberg: Synnerligen storslaget symboliserades Strindbergs namn av Ernst Didring, då han, hänvisande till aftonens fackeltåg därute, sade, att just facklan var upplysningens, sanningssökandets och frigörelsens symbol och bad oss inte glömma, vad allt inte Strindbergs diktarfackla flammat över, ävensom att det fanns en tid, då *han ensam* bar litteraturens frihetsfackla. »Föga ärade man honom för dessa andens stordåd — det har icke varit något tacksammt värv för August Strindberg att vara fackelbärare i detta land». Likaså

* Mot programmets avslutande del måste protesteras — ett fullständigt varietéprogram, som, med undantag av Anna Norries alltid utmärkte prestationer, var ovärdigt en jubelfest för en diktare. A. L.

Eldhs nya staty av Strindberg.

gripande och äkta Strindbergsmålade var Lindhagens tal, isynnerhet när han i citatet av slutscenen ur »Mäster Olof» visar hur diktaren tolkat »människornas alla namnlösa lidanden, kval och oförrätter» och hur de ropa om förbarmande. — Det av konstnären Karl Eldh förärdigade Strindbergsmemorialt avtäcktes därefter: diktaren i sina mannaår, stående, halvt bakåtlutad mot en klippa. *Skönt*, med ett ord! Till festen i övrigt hörde naturligtvis musik och sång, texten delvis av diktaren och musiken delvis av diktarens broder, Axel Strindberg.

Och så vart det afton också på den dagen, eller rättare morgon på den andra. August Strindbergs dag var slut. Den enda som var glad däråt var helt säkert han själv, ty för honom hade det nog varit en sträng och svår dag. Sträng därför, att han så nyss varit mycket sjuk, nära döden, och svår därför, att sådant som nu hände honom inte låg för hans sinne. Aldrig hade han sökt ärebetygser och aldrig hade han heller blivit bortskämd med detta. Det tröstade helt säkert ej att det sades honom, att allt vad som gjordes var en ringa, ack blott allt för ömklig och ringa gärd av tacksamhet; gäldande av skuld kan det nog aldrig talas om, ty sådant *kan* ju aldrig betalas, endast lönas med den förståelse det förtjänar. Och det är just detta som kanske nu, fast sent, dock hänt August Strindberg. Man börjar förstå, värda och älska hans livs gärning, och detta är kanske den bästa hyllningsgåvan åt en ensam man, som var sig själv trogen, hur mycket det än kostade honom, eller kanske just därför att det stod honom så dyrt. Ty vi veta

ju, att för det som man lidit mest har man mest kärlek. Därför passar dikten av Heidenstam över Strindberg som människa och diktare på 50-årsdagen också på honom på hans 63-årsdag:

Vid femtio fyllda
stå andra förgyllda
med snören och glitter
på rocken och kragen,
men ensam du sitter,
långt fjärran från skriket
och bullret för dagen
på tröskeln till riket.

Du hänger ditt bälte
på muren tillbaka,
men landflykt och vaka
de varsla en hjälte
som intet förfärat
men sagt vad han menat,
som många ha ärat
men flera ha stenat.
Ej fagrare lager
i aftonens dager
två händer fått pressa
kring diktarehjessa
än den du har burit.
Ett löfte du svurit:
du skulle ej slita
från hår, som bli vita,
om dagen än sprunge
i mörker och släcktes,
den tistel som räcktes
till krans åt den unge.

Mera kan inte skrivas — efter en sådan dikt — utan att det blir banalt. Och säkert vore heller ingenting så obehövt som flera ord nu.

J—a S.

Prolog

vid Eskilstuna Kvinnoklubbs 10-årsfest
9 dec. 1911.

Av EINAR SVEDBÄRJ.

*Så resa de sig själva
ur seklers natt en gång,
de tryckta folkets kvinnor,
de ropa nu på rätt
och sjunga djävt sin sång
om trampåde slavinnor.*

*Är ha gått, så mörka, långa,
strider kämpats, många, många,
hjältar stupat, segrar vunnits,
än likväl ej målet hunnits.*

*Vem vill ej som kämpe falla?
Vem vill ej sig kämpe kalla
i den kamp, som går mot ljuset
bort från böjorna och gruset?*

*Vem vill ej sin kraft insätta
för det sanna och det rätta?
Vem vill ej, som jämt får lida,
för ett bättre hänfört strida?*

Man och kvinna böra samman
kämpa uti sorg som gamman,
ty till mänskor föddes båda
att gemensamt allting råda.

Alla sträve efter lycka,
mänska icke mänska trycka;
liv som liv, ty så är lagen,
som skall segra framtidsdagen.

Må vi en gång lyckan finna...
Varje man och varje kvinna
som vill nå det högsta, rätta,
skall till lösen Framåt! sätta.

Än är natt, men morgon glöder...
Se blott, kämpar — systrar, bröder,
huru solen stiger sakta...
Upp att strida än och vakt!

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Eskilstuna kvinnoklubb jubierar.

Sitt 10-års-jubileum firade Eskilstuna kvinnoklubb & Folkets Hus därstädes lördagen den 9 dec. 1911 med en i allo lyckad och för kvinnoklubben säkerligen uppfriskande fest. Festen, som var talrikt besökt, inleddes med musik, varpå en kortfattad 10-årsberättelse föredrogs av klubbens ordf., fru Ida Adamsson. Av denna framgick, att klubbens arbete icke varit så ringa, fastän medlemsantalet i klubben kunde vara högre, då Eskilstuna ju kan betraktas som ett bland de större arbetarcentrerna i Sverige, och således även en plats med mycket arbetarkvinnor.

Initiativet till klubbens bildande togs av Eskilstuna arbetarekommun, som å ett möte år 1901 tillsatte en interimstyrelse att utreda möjligheterna för en kvinnoklubb bildande. Denna interimstyrelse sammankallade sedermera till ett möte, där styrelse valdes och stadgar antogs. Detta möte hölls den 8 dec. 1901. Å detta möte beslöt man även ansluta sig till Eskilstuna arbetarkommun, vilken klubben fortfarande tillhör. Den första styrelsen bestod av följande personer: fruarna Anna Jansson, Elna Johansson, Hulda Olsson, Hulda Malmfö och fröken Sofia Olsson. Av de medlemmar, som voro med vid starten stå nu endast tre kvar: fruarna Ida Adamsson, Lotten Jonsson och Anna Berg. Som ordf. i klubben har fru Ida Adamsson stått i sammanlagt 7 år. För övrigt har fru Adamsson nedlagt mycket arbete för klubben och är därför vid jubileumsåret värd ett uppriktigt tack för vad hon uträttat.

Klubben har i Eskilstuna bildat Kappsömerskefackföreningen därstädes samt haft möten med kvinnor i andra fack för att få dem organiserade, vilket dock icke lyckats. Klubben är andelsägare i tidningen Folket samt i Folkets Hus i Eskilstuna.

Det skulle vara mera att anföra om klubbens arbete, men våga vi det icke för — papperskorgen.

Sedan berättelsen föredragits bjöds på sång, varpå hr E. C. Kropp från Eskilstuna höll ett präktigt anförande, berörande kvinnans ställning i samhället och hennes emancipationssträvanden. Därefter föredrog talaren en prolog, som återfinnes på annat ställe i detta nummer. Talaren avtackades hjärtligt både efter talet och prologuppläsningen. Efter detta var åter musik och sång, varpå man drack kaffe och så börjades dansen.

Så var jubileumsdagen till ända.

Vi hoppas att kvinnoklubben här skall förmå arbeta i fortsättningen som den gjort hittills; ja, i ännu högre grad kunna göra sin insats i kampen för ett lyckligare samhälle.

Hälsningar till klubbarna landet runt från kamraterna i Eskilstuna och önskan om ett framgångsrikt 1912 för vår rörelse!

X: e t.

Från Linköpings kvinnoklubb.

Genom Hulda Karlsson.

Linköpings soc.-dem. kvinnoklubb bildades den 16 nov. 1907 efter ett föredrag av fru Ruth Gustafson, och erhöll klubben omedelbart 29 medlemmar.

Från denna tid till den 16 nov. 1911 har klubben avhållit 80 ordinarie möten. Agitationen har bedrivits dels genom spridning av broschyrer och dels genom föredrag, vilka hållits av fruarna Ruth Gustafson, Kaia Dalström och Helena Ugland, fröken Hilma Hofstedt samt herr Carl Sköld och A. Johansson. Ävenså ha cirkulär sänts till fackföreningarna på platsen med uppmaning till männen att söka få hustrurna intresserade för klubben.

På int. soc.-dem. kvinnokongressen i Köpenhamn 1910 och Sverges andra soc.-dem. kvinnokongress i Stockholm 1911 har klubben lätt representera sig. Klubben är ansluten till Arbetarkommunen och Arbetarbiblioteket och har andelar i Folkets Hus-föreningen. Bildandet av ett distrikt av klubbarna inom lännet har diskuterats.

Som det ej i Linköping finns något Folkets Hus så är lokalfrågan mycket svår, och har klubben f. n. måst hyra lokal i en utkant av staden, vilket i sin mån försvårar anslutning.

I hopp om ett gott och framgångsrikt arbete under år 1912 hälsas klubbarna landet runt.

Protokoll

från Sverges andra soc.-dem. kvinnokongress kunna rekvideras från *Morgonbris'* exp. Pris 10 öre pr st. Postarvode ej inberäknat.

Requisitioner sändas mot postförskott eller förut insänd likvid.

Litteratur.

Den röda bilboken. Frams förlag. Pris 50 öre.

Denna bok ger i samlad form ett mer varaktigt intryck av den röda ungdomens bilturnéer under 1911 års valkamps- och agitationssommar. Den låter oss få del av bilagitationens nytta och triumfer, det ljus och den framtidstro den bringat många om socialismen helt okunniga. De mörka punkterna finnas även skildrade, men mynna dock i de flesta fall ut i humoristisk godmodighet och bliva till roliga episoder.

Stridens hetta har dock ej förtagit känslan för de vackra naturscenerier, som rikligt bjudits, och skola vi ej hoppa över de finstilssatta, av Carleson konstnärsfullt givna naturskildringarna.

S. S.

Kärleken som kulturproblem, Frida Stéen-hoffs berömda föredrag i Stockholm för någon tid sedan, har utkommit på Frams förlag som en 32-sidig broschyr till 25 öre.

Skattelagar och självdeklaration, Fredrik Ströms & Frams förlag utgivna handbok för arbetare och småfolk om de nya skattelagarna, har utkommit i sin fjärde upplaga, innehållande även de tillägg, som tillkommit genom 1911 års riksdagsbeslut. Den lättfattligt uppställda och överskådliga broschyren kostar endast 25 öre.

Tidskrifter.

Elevförbundet vid Brunnsviks folkhögskola har med nyåret startat en tidskrift, redigerad av skolans lärare, under namn av **Brunnsviks Folkhögskolas Kvartalskrift**, utkommande med 4 häften årligen. I 3:dje häftet ingår skolans årsbok. Prenumerationspris pr år 2 kr. Rek. genom postanvisning till skolan.

Vi äro förvissade att denna tidskrift i vida kretsar skall hälsas med tillfredsställelse och vinna understöd och läsekrets ej endast bland eleverna vid skolan, utan bland många bildningstörstande unga män och kvinnor, som ej äro i tillfälle besöka densamma, men ändå försöka utveckla sin personlighet och vidga sitt vetande så gott de kunna genom självstudier. Ävenså bör den bli en välkommen hjälp och handledning för studie- och läsecirklar liksom för våra egna kvinnoklubbar.

Enligt anmälan är tidskriftens huvudsyfte att vara en handledning för fortsatta studier. Detta skall den söka nå genom populärvetenskapliga artiklar i skilda ämnen, meddelandet av nya forskningar, genom litteraturoversikter, som särskilt organiseras ämnsvis för att tjäna till ledning vid såväl privata studiet som i studiecirkel och vid föreningars bokinköp.

Det första häftet innehåller bl. a. en artikel av Torsten Fogelqvist, *Ur språkets djurvärld*, där förf. skarpa och roande iakttagelsförmåga intresserar i hög grad. Karl Erik Forslund skriver i *Naturskyddsfrågan*. Rickard Sandler om: *Några gåtor i jordens ansikte*. Niklas Bergius om: *Allmän historia*. Yngve Hugo om: *Biologi*. Tidskriften innehåller vidare litteraturoversikter, kortare forskningsrön m. m.

Vi rekommendera den nya tidskriften till det allra bästa. A. W.

"Tidens" första häfte för året är utkommet med som vanligt gediget innehåll. Bland de olika artiklarna vilja vi särskilt fästa uppmärksamheten på Carl Lindhagens om: *Demokrati*, en ur många synpunkt er ypperligt skriven artikel, som med sitt tankedjup, sin historiska belysning och rent allmänmänskliga läggning förtjänar att läsas av alla, som intressera sig för tidens stora spörsmål och för människornas frigörelsesträvanden.

Det vore ett gott grepp på vårt arbete om klubbarna och andra föreningar mera än hittills abonnerade på "Tiden", då den mera ingående än dagspressen kan behandla en del olika spörsmål, som röra vårt arbete.

A. W.

Vårt borttrinnande hjärteblod.

Ur Viktor Larssons samlade skrifter.

Ännu flyter strömmen, Sverige,
sipprar, väller,
strömmar bort med kraft och mod,
går i varma röda flöden,
och mot hjärtat stiger döden —
res dig, Sverige, res dig eller —
våldsamt forsar floden, Sverige,
liksom vatten
allt ditt unga blod. —

(K. G. Ossian-Nilsson.)

Det är väl nu snart tjugo år sedan en stor svensk skald slog an sovande nationella strängar här i landet och gav den domnande självbevarelsedriften en väckelse för stunden genom ett sorgekväde över det varma hjärteblod, som i strida strömmar forsade ut över Atlanten från vårt fattiga land. Den dikten deklamerades på möten och vid

festligheter, och man kände, att skalden där sjungit ut gamla moder Sveas saknad och längtan som ingen annan.

Men det blev blott en stämning för stunden, som så mycket annat i detta de snart förflyktigade stämningarnas land, den vackra dikten blev en ljudande malm och ingenting annat. Under alla dessa år har såret obehindrat gått öppet och blodet fortfar att strömma allt stridare. Det maktägande fåtalet har borrar orättfärdighetens vapen allt djupare in i folkets kött och dess ådersnäppare har varit i ständig verksamhet, brandskatande den stora arbetande massan på dess bästa kraft och mærg. Moder Svea har känt sin barm bliva allt tommare och sina senior allt slappare, den blomstrande syn har gulnat och vissnat, vad som finnes kvar liknar mest en mumie.

Så har i våra dagar åter en skald stått upp och stämt sin lyra till nya hjärtgripande toner, över samma blodförlust, som kanske stått vårt land vida dyrare än de stora ofredernas i forna dagar. Men den här gången har sorgekvädet en långt djupare och starkare resonans hos ett folk, som vaknat till medvetenhet om det oerhörda livs- och kulturvärde, som på detta sätt går till spillo genom emigrationens oerhörda blodflöde. Skaldens toner ha fått ett mångtusenstämmigt svar nedifrån, ett svar, genomdallrat icke blott av klagan utan ljungande av ett hot, som bär vittne om att själybevarelseinstinkten dock nu på fullt allvar vaknat till liv. Och även där uppe i maktens salar hör man hur det bortrinnande flodet skriar allt högre och våldsammare...

Åter har man mött dem överallt på gatorna de sista dagarna: större och mindre flockar av blomstrande ungdom, flickor av den kraftiga rödkindade ras, som ännu våra skogsbygder fostra, go-sar av samma härdiga stam, sega, kraftiga, med det svenska stålet både i öga och arm, en »juventas», som varje folk borde vara stolt över att äga. En och annan av flickorna ser beklämd ut och har rödgråta ögon, men de flesta blicka så frimodigt och käckt omkring sig, som om de redan kände lyckans galoscher på sina klumpiga bondfötter. De veta sig ju ock ha armar, som duga att ta kraftiga tag med och de ha från barn domen fått vänja sig att lägga tröjan till; de veta ock, att det fjärran landet, dit de styra kosan, tycker om sådant folk och ger det dess förtjänta lön, att det håller i ära det ärliga arbete, som står i så dålig kurs i deras eget gamla fosterland. Väl kännes det kanske bittert att rycka upp livsroten ur den magra fädernetorvan, på vilken de offrat så många svettroppar, men den frie medborgarens egna hem kunde de ju icke, trots allt sitt slit, bygga där.

Jag betraktade ungdomsflocken, där den stod pratande med sina sorgsna anförvanter, idel fattigt, förslitet och nedtryckt folk av den typ, som det hårda jordarbetet skapar, och det kom över mig en beklämmande känsla, nästan ångest. Det var denna ungdom, som den s. k. fosterländska pressen bränn-

Lazarol

i gula flaskor

är vid

influensa och halsfluss

alldeles utomordentligt.

Behandling:

Gurgla Er med en Lazarol-lösning. Gnid in de värkande partien med utspädd Lazarol och pålägg omslag med utspädd Lazarol samt linda om med vadd och ylle.

Bädda om Er väl.

Med denna behandling lindras värken. Ni känner en skön värme och Ni kommer i svettning. Detta ger lindring och underlättar tillfrisknandet.

märker som feg och veklig därför att den icke stannar hemma i livegenskap under junkrar och bolagspatroner, varande gudelig och låtande sig nöja såsom deras fäder gjort, och därför att den icke har nog »fosterland-kärlek» att ikläda sig preusseriets tvångströja till försvar för ett fosterland, som icke har annat att bjuda den än utsugning intill mærgen, undantagslagar, klassrättsvisa, hungertullar och rösträttslöshet.

Jag såg den friska, härdiga, modiga ungdomsflocken och deras gråtande anförvanter gamla i förtid, utslitna, förtryckta stackare, som aldrig veta vad frihet, livsglädje eller medborgarvärde vill säga, och mitt hjärta krympte samman i en ångestfull fråga: vad skall det bliva av ett land, där allt det bästa och livskraftigaste, just när det slagit ut i sin första blom, drager bort, och det sämsta, det utlevade, det förkrympta, lämnas kvar att bygga landet och värja det. Andra länder bliva genom emigrationen av med sitt trasproletariat, sitt mest förkomna folkelement, sitt sjukaste blod; vårt land tappas genom emigrationen på det bästa och det kraftigaste blodet, det skickar över sin livdugligaste ungdom, sin bästa arbets- och försvarskraft. En tredjedel av vårt bästa folk, av denna äkta, kärnfulla svenska stam, som en gång med sitt blod skapade vår storhetstid, har byggt sig ett nytt Stor-Sverige hinsidan Atlanten — hur mycket av denna stam finnes manne kvar här hemma? Det ordas så mycket om våra slumrande miljoner; vad har det blivit av våra levande? Vad icke emigrationen ryckt bort hålla storindustrialismen och bolagsfeodalismen som bäst på att ödelägga. Och så har militarismen kommit med sin ändlösa skruv, sitt vanvettiga statslöseri och sina dekorerade stortjuvar och folkplågåre och satt kronan på förstörelseverket.

Och ändå! När tåget stod i begrepp att föra bort den dyrbara ungdomslasten, utbragte denna ett rungande leve för det gamla fosterland, som varken hade bröd eller medborgarrätt att bjuda den, utan i stället idel stenar! Det var »den fosterlandslösa pöbelns» avsked till sitt land.

Jag skulle önskat, att det leveropet hörts ända upp i första kammarens plenisal, där de sitta, de ärevördiga, välfödda gubbarna, kyrkans och samhällsordningens högtbetrodde väktare med skinande tonsurer och förtorkade mumiesjälur, rådslående om det bästa sättet att alltjämt förhålla folket dess dyrbaraste rättigheter och hålla det kvar under orättfärdighetens och förtryckets ok. Jag skulle också önskat, att det hörts in på de reaktionära redaktionsbyråerna, där kanske i samma stund de fosterländska tidningsskribenterna höllo på att skriva feta ord och vackra haranger om Sverges »ära» och »fosterlandskärleken» och utgjuta sin harm över det »fosterlandslösa» och »fega» folk, som icke längre har lust att låta brandskatta sig in till mærgen för det besittande fåtalets slemma vinning och nöja sig med att förbliva en rättslös trälkast, som deras fäder gjort.

I denna stund kom också för mig den tröstlösa bilden av våra ödebygder, där ut och inländska rovridare farit fram värre än en härjande fiende, drivande det idoga folket i massor från gård och grund, hävande in miljoner av våra rövade nationaltillgångar i sina kassakistor och läggande allt så öde, att där varken höres hund eller hane. Jag tänkte på den utländska uppkomlingsgreven, som drivit massor av arbetare i landflykt, bara därför att de vågade samlas på landsvägen för att sända ett fredstelegram till landets kung. Och till slut kom jag också att tänka på honom, före detta bolagskungen, numera regeringschefen, det besittande panningdömetets högsta och sista hopp, där han stod omgiven av den applåderande krämarpöbeln på cirkus i Göteborg och höjde sitt leve för »allt Sverges folk». Vilket blodigt hån, detta »leve!» Sedan man under årtal och decennier hållit på att föröda all livskraft hos detta folk och mitt under det man sätter in hela sin makt på att slå ner den sista livsmöjligheten för detsamma, utbringar man ett leve vid bären.

(1907.)

Preventivlagen och tryckfrihetsförordningen.

Nu har »det vidunderliga skett», i det att majoriteten i *båda kamrarna ännu en gång* hägnat om preventivlagen, denna lag som bort vara »dödsdömd» genom sin orimlighet. Vi fingo nämligen tryckfrihetsförordningen stämd i samklang med det Petersson—Thyrénska »lagmissfostret» — och majoriteten i andra kammaren visade ännu mindre självständighet denna gång än då själva lagen behandlades.

Om man ansåg sig böra ha överensstämmelse mellan själva preventivlagen och tryckfrihetsförordningen, borde man väl i stället ha underkastat *själva lagen* en grundlig revidering. I stället fastläses »vidundret» ännu mera genom tryckfrihetsförordningens omredigering. Konsekvensen är, att få vi en galen lag, skall den göras ändå galnare genom att ändra våra grundlagar.

Vi hade ju hoppats att efter »det stora jordskredet» den Petersson—Thyrénska andan skulle vara fördriven — men »de onda andarna» synas ännu grassera och besitta slagfältet.

Rent dräpligt är herr Liljedahls inlägg i debatten — det bör gå vidare. »*Denna preventivagitation, som kan sprida tvåbarnssystemet från överklassen, där det ju förekommer, till de breda lagren, är ett mordförsök, riktat mot vårt svenska folk. Låt oss därför söka släcka den eld som börjar att brinna.*»

I analogi med herr Liljedahls tal om »mordförsök» genom preventivmedlen — fordra vi att *samhället sätter en gräns för barnamord, som förövas genom svält!*

De morderna äro för visso brottsligare — och hädanefter *samhällets oavvisliga skyldighet att undanrödja.*

Kata D—m.

Brevlåda.

Prenumerant i S. »Konst» kostar 2:75 pr år. Lösnummer 30 öre. Prenumeration sker å tidskriftens red., Näckströmsgatan 3, Stockholm, och insändes likvid pr postanvisning. Mottages ej prenumerat på 1/2 eller 1/4 år, emedan den utkommer med 15 nummer pr år.

Svenska Livränteförsäkringsbolaget

Framtiden

Folkpensionering.

Folkförsäkring.

Livförsäkring.

Premiefrielse vid olycksfall eller sjukdom.
Premieuppskov vid arbetslöshet och värnplikt.
Snabba dödsfallsregleringar.

Postsparbanken.

Statens garanti. Motböckerna gälla över hela riket.

Ficksparbössor tillhandahållas.

Arbetarebanken

Kornhamnstorg 61.

Högsta Upp- & Avskrivningsränta.

C. W. SCHUMACHER, Kungl. Hovleverantör

17 Norrlandsgatan 17
STOCKHOLM

SPIS- och KNACKEBROD

Många sorter, öfverträffade i välsmak och näringsvärde.

Följande utlåtande föreligger om dessa tillverkningar:

»På begäran av Herr Fabrikör C. W. Schumacher har jag under flera år upprepade gånger dels öfvervakat tillverkningen av, dels analyserat av honom tillverkade sorter av *delikatess-spisbröd, spisbröd och knäckebröd.*

Jag har därvid funnit, att dessa Herr C. W. Schumachers brödsorter på grund av *högt näringsvärde* (hög halt av stärkelse och protein) *renhet* (frihet från främmande inblandningar) samt *torrhet och mörhet* (vattenhalt mindre än 10 procent) äro att anse såsom stående i främsta rummet beträffande kvaliteten. Klihalten är ringa och ej större än den för prima bröd av dessa sorter normala.

Stockholm den 8 april 1911.

G. Lagerhelm, Professor vid Stockholms Högskola.

OBS! »Svenska veckans»
omtykta nyhet

Stella spisbröd rekommenderas.

Bengt E. Pettersson

SKOMAGASINER

92 DROTTNINGGATAN 92

5 OLOFGATAN 5

Välsorterat lager av starka, eleganta och moderna skodon för damer och barn.

OBS! Alla slags beställningar emottagas och utföras skyndsamt.

Reparationer emottagas och utföras väl och billigt.

ALLM TEL.

123 61
155 30

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiefrielse vid sjukdom och olycksfall, m. fl. förmaner.

Furulunds soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte tredje tisdagen varje månad i godtemplarsalen kl. 1/2 8 e. m.
Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,00 e. m.
Styrels n

Hälsingborgs soc.-dem. kvinno-

klubb avhåller möte 1:sta och 3:dje onsdagen i månaden i Furutorpssalen kl. 8 e. m. Sjuk-kassan har uppbörd andra mötet i månaden.
Styrelsen.

Nyhets Magasinet,

Falköping.

— Nils Adamsson. —

Sanitetsmarknadens största specialaffär.

Filial i Centralpalatset, Stockholm.

Stockholms Folkbank

Huvudkontoret: Klarabergsgatan 23.

Kommendörsgatan 25.

Avdeln.-kontor: Barnhusgatan 16.

Fleminggatan 59 B.

Depositions-Ränta } 5 proc.
Kapitalräkn.-Ränta }

Sparkasse-Ränta 5 proc.

Kassafack från kr. 5 pr år.